

BÁLINT MIHÁLY dr.

1896-1970

sec. 3

London, Anglia

1972 május 17.

SZABADSÁG

ORVOSOK - ORVOSA

Irta: HALÁSZ PÉTER

A közelmúltban tizenöt különböző országot képviselő négyszáz orvos részvételével az angol Királyi Orvostudományi Akadémia rendezésében konferenciát tartott Londonban a nemzetközi Bálint Egyesület. A világnak ez egyik legtekintélyesebb orvosi Társulata, amelyet megalapítói a magyar származású dr. Bálint Mihályról neveztek el, sokkal kevésbé ismert a nagyközönség, mint az orvostársadalom előtt, minthogy Bálint doktor mindenképp az orvosok orvosa volt.

Halász Péter

Ez azonban nem azt jelenti, hogy a kiváló pszichoanalitikus, Freud és Jung egykori tanítványa és követője elsősorban orvosok lelki bánatmait gyógyította volna — Bálint az orvosi hivatás alapvető emberi és etikai követelményeinek nagy kutatója és meghatározója volt.

A harmincas években telepedett le Angliában és pszichoanalitikai működése mellett tanfolyamot és előadás-sorozatot vezetett be a londoni Tavistock klinikán, gyakorló általános orvosok, úgynevezett "general practitioner"-ek részére. A Bálint-tanfolyam mondanivalóját ebben az egyetlen mondatban lehetne összegezni: az orvos a maga egyéniségével, magatartásával és saját lelki egyensúlyának kisugárzásával döntő módon segíti elő betege gyógyulását. Könnyebb betegségek esetében — ez volt Bálint doktor filozófiájának alapja — nem annyira az orvosság gyógyít,

mínt inkább az orvos személyisége, a légkör, melyet páciense számára teremt és készsége az előadott panaszok mélyén rejlő emocionális okok megértésére. Röviden, a legjobb orvosság maga az orvos.

Ez így egyszerűen hangzik, valójában azonban sokkal bonyolultabb, hiszen feltételezi az általános orvos jártasságát a lélektan súlyos kérdései közötti eligazodásban. Ez volt a Bálint-előadások másik célja: az általános orvosok bevezetése a pszichoanalitika világába.

Bálint ideális ember volt arra, hogy összhangba hozza a kettőt: az általános orvos feladatkörében a lélektan alkalmazását. Ő maga is orvosnak volt a fia, a várószoba tőzsomszédságában nőtt fel. A várószoba, ahol a páciensek gyűrött magazinokat lapozgatva vártak arra, hogy sorra kerülve fölnyiljon előttük a rendelő ajtaja — nemcsak a rendelőnek, de egy kissé magának az orvostudománynak előszobája. Semmi nem illusztrálja jobban az ideg- és kedélyállapot szerepét a páciens közérzetében, mint a jólismert tünetényi a kínzó fogfájás megszűnéséről a fogorvosi "váró"-ban.

Orvostanhallgatók számára kötelezőnek kellene előírni, hogy tanulóéveik során bizonyos időt töltsenek a várószobákban üldögélő betegek között. Megfigyeléseik eredménye a páciens nagyobb megértéséhez segítené őket. Bálint, az orvos fia, mint apja várószobájának szemtanuja minden bizonnyal már diákkorában fölbecsülhetetlen értékű tapasztalatokhoz jutott. S ha észleletei akkor talán még nem is voltak tudatosak, később kétségtelenül azzá váltak.

Doktor Bálint az 1957-es esztendőben tette föl életművére a koronát "Az orvos, az orvosság és a befegség" című könyvével. Ezt a munkáját lefordították hat nyelvre, megjelent Amerikában, és Nyugat-Európa összes országaiban..

Amit Bálint doktor könyvében irt, az nagyobb erővel hat a modern orvostudományban, egyenes arányban azzal, ahogyan megállapításainak igazsága mind nyilvánvalóbbá válik. A mostani londoni konferencián tizenöt ország négyszáz orvosa

az eddigi eredményeket összegezte és a további teendőket vette számba. Dr. Max Clyne, az angol Királyi Orvostudományi Akadémia tagja és a Bálint-konferencia főtitkára, felszólalásában ezt mondta többek között:

— A páciens, aki a doktor elé lép, nem mindössze panaszok és tünetek hosszú sorának hordozója. Emberi lény, vizsgálódó elmével, testtel-lellekkel. Amikor valamilyen jelentéktelenebb fizikai betegséggel fölkeresi az orvost és fájós hátáról, vagy nyakának merevségéről panaszodik, mindezt elsősorban a rendelőbe való belépőjegyének tekinti. Próbára akarja tenni a doktort: oly személlyel áll-e szemben, akivel gátlástalanul beszélhet, akiben őszinte az érdeklődés, vagy pedig olyasvalakivel, aki lerázza egy sebtében papírra vetett recepttel.

A Bálint-elmélet alapján működő orvos a régítípusú háziorvosra, a családi doktorra emlékezteti az embert. Amikor megérkezett és hangja behallatszott az előszobából, a páciens a betegágyban máris jobban érezte magát.

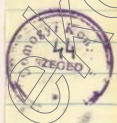
Az orvos egyéniségének, a belőle áradó humanizmusnak, kedélynek, megértésre való készségének jelentősége a gyógyulás szempontjából fölbecsülhetetlen értékű. S mégis, az orvosi hivatásnak éppen ebben az ágában, az ugynevezett "általános orvosi" gyakorlatban következett be a legutóbbi két-három évtizedben csaknem végzetes egyensúly-billenés. Nem elsősorban az általános orvosok tehetnek róla, sőt talán éppen ők a legkevésbé, sokkal inkább a változó körülmények, az értékek rangsorában és megítélésében bekövetke-

zett földesuszamlás. Az általános orvos furcsa módon az orvosi hivatásnak afféle napszámosa lett, statiszta, vagy legjobb esetben epizódista a mesterség nagy sztárjátékában. A való helyzet pedig az, hogy ma is összehasonlíthatatlanul több ember életében játszik döntő szerepet az általános orvos, mint a szív- vagy agysebész, belső szervek zseniális vagy bravuros átültetője, de a nagyközönség méltánylása ebben is, mint annyi másban látványosságra hangolódott. Ez lehet (legalábbis egyik) oka annak, hogy ma kevesebb orvostanhallgató választja az általános orvosi munkakört, mint a múltban, s akik választják, azokat meg hamar elborítja a sok munka, a túldolgozottság türelmetlenséghez vezet, a türelmetlenség gépieséghez — éppenséggel ahhoz a sebtében kitöltött recepthez, amelyetől dr. Clyne a londoni konferencián óva intett.

Mindez természetesen a Bálint-módszernek és elméletnek csak a filozófiai része. A másik, ezzel összefüggő és egyenlő jelentőségű része az általános orvosok külön pszichoterápiai kiképzéséből áll. A megértő, bizalmat keltő, emberszerető egyéniség ugyanis olyan adomány, amelyet többnyire születésével hozott magával az, akit megáldott vele jócsillaga. Nem kizárólag a született humanisták választják az orvosi pályát. De a Bálint-módszernek, a páciensre összpontosuló orvoslásnak tudományosan meghatározott és így elsajátítható következményei vannak. Ezek közé tartozik az, hogy az orvos jól használja föl már a pácienssel való első találkozásának és beszélgetésének minden pillanatát. Mindez fontos, mindennek jelentősége van. Ahogyan az orvos fogadja a rendelőjébe lépő pácienszt, ahogyan helyet kínál, ahogyan kérdezi és ahogyan hallgatja annak válaszait és ahogyan rátalál a pillanatokra, a megnyilatkozásokra, amelyek a panász megértésének kulcsát rejtik.

A Bálint-féle pszichoterápiai módszer éppen erre teszi képessé az orvost. Hogy egy rövid, intenzív kölcsönhatás eredményeképpen elvezesse az orvost a helyes diagnózishoz. Ez a módszer

két irányban hat egyidőben: miközben megkönnyíti az orvos munkáját, a páciensben igen gyakran máris elindítja a gyógyulás folyamatát. Testnek és léleknek egymásra való hatását csak most kezdik teljes mélységében megérteni és méltányolni az orvosok. Ennek következtében az orvos felelőssége még nagyobb. Az orvosban tudatossá kell válnia annak, hogy ő maga az orvosság.

Dr. Bálint Mihály 1970. őszén halt meg. Orvosi diplomáját Magyarországon szerezte, s bár mint angol orvos vált világhírűvé, csak úgy mint a külföldi országokban nemzetközi prakszist szerzett, magyarszármazású tudósok túlnyomó többsége, ő is büszke volt eredetére. "Hungarian psychoanalyst" — írta róla a múlt héten a Times a Bálint-Egyesület londoni nemzetközi konferenciája alkalmával.

Korszakalkotó jelentőségű orvos-tudós volt, nagyságának fölméréséhez, munkássága teljes értékeléséhez talán nem elegendő az eltelt idő. De ez a mostani londoni konferencia is arra mutat, hogy egy napon dr. Bálint Mihályt egyszerre helyezik majd ama másik magyar orvos-tudóssal, dr. Semmelweis-szel. Bizonyos értelemben Semmelweis is az orvosok orvosa volt. Ő is, mint kései kartársa Bálint, orvosokat tanított orvoslásra.

